

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Філологічний факультет
Кафедра української та зарубіжної літератур

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
II пол. XIX ст.

Навчально-методичний комплекс

Одеса – 2020

УДК 82-027.63 «18»

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради ДЗ «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Протокол №

Рецензенти:

Стойкова Г. Г., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов ОРІДУ НАДУ при Президентові України

Бсжан О. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри зарубіжної літератури ОНУ імені І.І. Мечникова

Навчальна дисципліна «Історія зарубіжної літератури II пол. XIX ст.» відіграє важливу роль у підготовці здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література, англійська), готуючи їх до практичного втілення ідеї гуманізації національної освіти.

Осягаючи курс, студенти повинні вирізняти основні методологічні підходи до змісту та характеру цінностей художніх творів зарубіжної літератури II пол. XIX ст. Курс викладається студентам стаціонарної форми навчання у п'ятому навчальному семестрі. До структури курсу входять практичні заняття, самостійна та індивідуальна робота студентів. Майбутні вчителі повинні засвоїти категоріальний апарат літератури цього періоду, орієнтуватися в основних філософських концептах зарубіжної літератури, володіти творчим підходом до аналізу художніх творів.

Для перевірки якості засвоєння матеріалу курсу студенти апробують знання на практичних заняттях, модульних контрольних роботах.

Історія зарубіжної літератури (для студентів філологічного факультету):
метод. комплекс / уклад. Яремчук Н. В. – Одеса: Університет Ушинського,
2020. – 29 с.

Передмова

Мета навчальної дисципліни – сформувати у студентів навички глибокого проникнення у текстуальне вивчення художніх творів, сприяти всебічному розвитку, духовому збагаченню.

Завдання навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури II пол. XIX ст.» – дослідження поетики художніх творів, проблематики та художньої своєрідності.

1. Пояснювальна записка

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні *знати*:

- визначений програмою навчальний матеріал;
- причини виникнення, закономірності формування й етапи розвитку зарубіжної літератури;
- ключові проблеми та їхню трансформацію в історико-культурному діяхронічному вимірі;
- літературознавчу рецепцію феномену літератури в розмаїтті актуальних концепцій;
- найважливіші моменти творчої біографії письменників, пов'язані з появою визначних творів у сфері літератури;
- тексти художніх, публіцистичних творів та основні ідеї наукових праць, що розглядається в цьому курсі;

вміти:

- характеризувати етапи виникнення та формування літератури, окреслювати шлях її розвитку;
- розкривати основні закономірності функціонування зарубіжної літератури;
- осягати естетичну природу та пізнавальний, виховний, розвивальний потенціал зарубіжної літератури як органічної складової

української культури, визначити її роль у формуванні високодуховної, національносвідомої особистості;

- творчо застосовувати знання з інших наук (психологія, філософія, історія, культурологія та ін.) під час вивчення цього курсу;

- критично осмислювати навчальний матеріал, виробляючи власну позицію в осягненні певної проблеми;

- давати виважену оцінку стану розвитку зарубіжної літератури та прогнозувати перспективи її розвитку в культурно-історичному контексті;

- апробувати різні види аналізу художнього твору з метою його глибинного осягнення як літературного феномену;

- здійснювати мотивований відбір творів для читання через призму їхнього впливу на становлення індивіда та формування естетичного смаку особистості (акцентуючи увагу на проблемі неординарної особистості);

- розвивати культуру ведення дискусії;

опанувати такі компетентності:

інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі освіти дослідницько-інноваційної діяльності, у викладацько-професійній сфері, що передбачає застосування теорій та наукових методів, глибоке пререосмислення наявних та створення нових інтегрованих знань й умінь;

загальні компетентності (ЗК)

ЗК-1. Розуміння високої соціальної значущості й відповідальності професії вчителя як представника інтелектуальної еліти суспільства, наявність високої мотивації до виконання професійної діяльності.

ЗК-7. Володіння навичками рецензування і аналізу матеріалів з проблемами ЗОШ; уміння представляти результати власної науково-

дослідної діяльності у вигляді звітів, рефератів, статей, доповідей, повідомлень тощо.

фахові компетентності спеціальні (ФК)

- Знання про основні філософські течії та напрямки і їхній методологічний потенціал для вирішення проблемних питань гуманітарних та природничих наук; здатність адекватно інтерпретувати основні суспільні цінності та їх класифікацію.

- Навички використання логічної та методологічної культури наукового дослідження; принципів та способів організації наукового знання з урахуванням певних видів основних наукових методів дослідницької діяльності та принципів побудови та ведення інноваційної діяльності.

- Усвідомлення залежності ефективності процесу навчання від його змісту, принципів, засобів, методів, організаційних форм.

- Обізнаність із різноманітними сучасними методами дослідження в межах конкретного дискурсу.

- Здатність аргументувати, переконувати і відстоювати свою позицію, контролювати своє невербальне повідомлення, тримати смислові паузи.

- Здатність інтегрувати різні види словесності навколо однієї важливої теми задля досягнення професійно значущих цілей.

- Здатність оперувати базовими філологічними знаннями.

- Уміння здійснювати самостійний пошук необхідної інформації, зокрема й електронної, аналізувати й передавати її.

- Здатність структурувати цілі і завдання в конкретній професійній ситуації, планувати професійні плани та проекти у співвіднесенні із власними цінностями.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Література другої пол. XIX ст.

Змістовий модуль 1. Західноєвропейська література другої пол. XIX ст.

Тема 1. Реалізм як напрям у літературі кінця XIX століття.

Роман як провідний жанр літератури XIX століття. Різновиди романного жанру доби реалізму та їх типологічні особливості.

Тема 2. Поетика лірики В. Вітмена. Збірка «Листя трави» як авторська позиція.

Тема 3. Своєрідність романів Г. Флобера. Філософія, етика, естетика, концепція історії та тематичне розмаїття творів Г. Флобера. Роман «Пані Боварі»: хронотоп, проблематика, композиція, новий тип героя і нове тлумачення проблеми «втрачених ілюзій».

Змістовий модуль 2. Натуралізм у літературі 2-ої половини XIX ст.

Тема 1-2. Натуралізм у Франції та творчість Е. Золя. Особливості полеміки натуралістів з романтиками. Брати Гонкур і своєрідність гонкурівського натуралізму. Е. Золя. Періодизація творчості. Формування натуралістичної естетики у романі «Тереза Ракен». Епопея «Ругон-Маккари»: концепція циклу, тема покарання. Етапи еволюції натуралізму Золя. Тлумачення народного бунту в романі «Жерміналь».

Тема 3. Гі де Мопассан-новеліст «Пишка», «Мати потвор», «Нагородження орденом», «Мадмуазель Фіфі» та ін. Романи Мопассана «Життя», «Любий друг» : поетика і проблематика.

Тема 4. Поетика роману Г. Келлера «Зелений Генріх».

Змістовий модуль 3. Символізм у Західноєвропейській літературі

Тема 1. Символізм у французькій та бельгійській поезіях.

Символізм як культурологічне явище та літературний стиль. Символ і поетичне слово. Призначення поета та поезії. Символістська поезія, проза, драматургія. Імпресіонізм як течія у живопису та літературі. Імпресіоністичний символізм.

Тема 2. Еволюція та етапи розвитку символістського світосприйняття.

Ш. Бодлер та особливості бодлерівського дуалізму творчості та природи.
Особливості творчості П. Верлена.

Тема 3-4. Творчість поетів символістів А.Рембо, С. Малларме.

Малларме про призначення поезії та поетичний символ. Особливості
бельгійського поетичного символізму та творчість Е. Верхарна.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Л	П	Інд/р	с/р	Л	П	Інд/р	с/р
Модуль 1. Література другої пол. XIX ст.								
Змістовий модуль 1.								
Західноєвропейська література другої пол. XIX ст.								
Тема 1. Реалізм як напрям у літературі кінця XIX ст. Роман Г. Бічер-Стоу «Хатина дядьки Тома».	2	2		6				
Тема 2. Поетика лірики В. Вітмена («Листя трави»).	2	2		4				
Тема 3. Своєрідність романів Г. Флобера («Пані Боварі», «Саламбо»).	2	2		4				
Змістовий модуль 2. Натуралізм у літературі 2-ої половини XIX ст.								
Тема 1. Натуралізм у Франції та творчість Е. Золя. Епопея «Ругон-Маккари»:	2	2		4				

концепція циклу, тема покарання. Етапи еволюції натуралізму Золя. Тлумачення народного бунту в романі «Жерміналь» .								
Тема 2-3. Гі де Мопассан – новеліст («Пишка», «Мати потвор» та ін.). Роман Мопассана «Життя».	4	4		6				
Тема 4. Поетика роману Г. Келлера «Зелений Генріх»	2	2		4				
Змістовий модуль 3.								
Символізм у літературі								
Тема 1. Загальна характеристика літературного процесу в країнах Західної Європи другої половини XIX століття. Лірика Бодлера.	2	4		4				
Тема 2. Символізм у французькій та бельгійській поезії. Лірика П. Верлена, А. Рембо, С. Малларме.	2	4		5				
Тема 3. Парнасізм. Лірика Леконта де Ліля, Т. Готьє.	2	2		4				
ІНДЗ			5					

Разом за змістовим модулем 1.	6	6		14				
Разом за змістовим модулем 2.	8	8		14				
Разом за змістовим модулем 3.	6	10		13				
Усього: 90	20	24	5	41				

3.1. Тематика практичних занять

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		денна	заочна
	Модуль 1. Література другої пол. ХІХ ст.		
1	Реалізм як напрям у літературі кінця ХІХ ст. Роман Г. Бічер-Стоу «Хатина дядьки Тома».	2	
2	Поетика лірики В. Вітмена («Листя трави»).	2	
3	Своєрідність романів Г. Флобера («Пані Боварі», «Саламбо»).	2	
4	Натуралізм у Франції та творчість Е. Золя. Епопея «Ругон-Маккари»: концепція циклу, тема покарання. Етапи еволюції натуралізму Золя. Тлумачення народного бунту в романі «Жерміналь».	2	
5-6	Гі де Мопассан – новеліст («Пишка», «Мати потвор» та ін.). Роман Мопассана «Життя». Своєрідність романістики Мопассана.	4	
7	Поетика роману Готфріда Келлера «Зелений Генріх».	2	
8	Загальна характеристика літературного процесу в країнах Західної Європи другої половини ХІХ століття. Лірика Бодлера.	4	
9	Символізм у французькій та бельгійській поезіях. Лірика П. Верлена, А. Рембо, С. Малларме.	4	

10	Парнасізм. Лірика Леконта де Ліля, Т. Готьє.	2	
Усього		24	

3.2. Самостійна робота

Модуль 1. Література другої пол. XIX ст.			
1	Реалізм як напрям у літературі кінця XIX століття. Роман Г. Бічер-Стоу «Хатина дядьки Тома».	6	Консп.
2	Поетика лірики В. Вітмена («Листя трави»).	4	Усне опит.
3	Своєрідність романів Г. Флобера («Пані Боварі», «Саламбо»).	4	Консп.
4	Натуралізм у Франції та творчість Е. Золя. Епопея «Ругон-Маккари»: концепція циклу, тема покарання. Етапи еволюції натуралізму Золя. Тлумачення народного бунту в романі «Жерміналь» .	4	Тестові завд.
5-6	Гі де Мопассан – новеліст («Пишка», «Мати потвор» та ін.). Роман Мопассана «Життя». Своєрідність романістики Мопассана.	6	Консп.
7	Поетика роману Г. Келлера «Зелений Генріх»	4	Консп.
8	Загальна характеристика літературного процесу в країнах Західної Європи другої половини XIX століття. Лірика Бодлера.	4	Усне опит.
9	Символізм у французькій та бельгійській поезіях. Лірика П. Верлена, А. Рембо, С. Малларме	5	Консп.
10	Парнасізм. Лірика Леконта де Ліля, Т. Готьє.	4	Усне опит.
	Разом	41	

3.3. Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)

№	Завдання	
	Реферати	Денна
	Модуль 1. Література другої пол. XIX ст.	
1	Своєрідність роману Г. Бічер-Стоу «Хатина дядьки Тома».	1
2	Особливості лірики В. Вітмена.	1

3	Специфіка натуралізму у новелістиці Гі де Мопассана.	1
4	Символізм лірики Поля Верлена.	1
5	Поетика лірики А. Рембо.	1
	Разом	5

Методи навчання

Лекції із застосуванням презентацій, лекції-діалоги, дискусії, круглі столи.

Форми поточного і підсумкового контролю (екзамен)

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, контрольні модульні роботи)		Разом	Екз.	Сума
Модулі	Бали	0-80	0-20	100
Модуль 1.	0-25			
Модуль 2.	0-25			
Модуль 3.	0-25			
ІНДЗ	0-5			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

Посібники, методичні вказівки, методичні рекомендації.

4. Тематика лекцій

Лекція №1

Американська література II пол. XIX ст.

План

1. Історико-літературний процес II пол. XIX ст.
2. Тематична і художня своєрідність романістики Г. Бічер-Стоу.
3. Функції сюжетотворення у романі «Хатина дядьки Тома».
4. Особливості художнього методу та авторської позиції.

Завдання для самостійної роботи:

1. Законспектувати статтю (Ключ до хатини дядька Тома. Історія написання книги Бічер-Стоу "Хатина дяді Тома". Американська література // Шкільна бібліотека. 2014. № 8. С. 39-40.)

2. Охарактеризувати особливості історико-літературного процесу Америки II пол. XIX ст

Ключові слова: історико-літературний процес, романістика, сюжетотворення, художній метод, авторська позиція, аболюціонізм.

Література

1. Ніколенко О. М. Зарубіжна література. Київ : Грамота, 2018. 123 с.
2. Зарубежная эстетика и теория литературы XIX-XX вв. Трактаты, статьи, эссе / Под. ред. Г. К. Косикова. Москва: Издательство Московского университета, 1987. 510 с.
3. Засурский Я. Н. и др. История литературы США. Москва: Наследие, 2000. Т. 3.
4. Ключ до хатини дядька Тома. Історія написання книги Бічер-Стоу "Хатина дяді Тома". Американська література. *Шкільна бібліотека*. 2014. № 8. С. 39-40.
5. Храповицкая Г.Н., Коровин А.В. История зарубежной литературы: Западноевропейский и американский романтизм. Москва: Наука, 2002.

Лекція №2

Своєрідність лірики В.Вітмена

План

1. Філософська течія трансценденталізму в американській літературі.

2. Структурно-композиційна єдність збірки «Листя трави».
3. Теми і мотиви збірки.
4. Особливості ліричного героя.
5. Естетичне новаторство В.Вітмена.

Завдання до самостійної роботи:

1. Вивчити напам'ять одну із поезій (за вибором).
2. Дослідити структурно-композиційну єдність збірки «Листя трави».

Ключові слова: трансценденталізм, структурно-композиційна єдність, мотиви, ліричний герой, новаторство.

Література

1. Голуб О.Б. Здрастуй, Вітмене зеленобровий... *Зарубіжна література*. 2003. № 12.
2. Дуброва О. В. Архетипи природи в поезії В. Вітмена та Б. І. Антонича. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. К., 2006. Вип.11. Ч.2.
3. Мацапура В.І. Поезія Вітмена. *Зарубіжна література*. 1996. №6.
4. Храповицкая Г.Н., Коровин А.В. История зарубежной литературы: Западноевропейский и американский романтизм. Москва: Наука, 2002.

Лекція №3

Поетика творів Г.Флобера

План

1. Естетичні погляди митця.
2. Майстерність Флобера-романіста «Саламбо», «Проста душа».
3. Історія написання роману «Пані Боварі».
4. Циклічність композиції твору.
5. Психологічний аспект роману.
6. Новаторство Г.Флобера.

Завдання до самостійної роботи:

1. Підготувати доповідь на тему «Новаторство Г.Флобера».
2. Законспектувати статтю (Андронік А. Від Емми до Фелісите. Герої Флобера крізь призму жанрового живопису *Зарубіжна література*. 2001. № 35. С.3-4.).

Ключові слова: естетичні погляди, романіст, циклічність, композиція, психологізм, новаторство.

Література

1. Андронік А. Від Емми до Фелісите. Герої Флобера крізь призму жанрового живопису. *Зарубіжна література*. 2001. № 35. С. 3—4.
2. Єременко О. У полоні романтичних уявлень, або обережно: боваризм. *Всесвітня література в навчальних закладах України*. 1999. № 7. С. 42—45.
3. Султанов Ю. І. Гюстав Флобер. *Всесвітня література в навчальних закладах України*. 2000. № 11. С.35—40.

Лекція №4-5 (4 год.)

Натуралізм у Франції і творчість Е. Золя

План

1. Натуралізм у французькій літературі.
2. Композиція циклу «Ругон-Маккари».
3. Відображення соціальної панорами у циклі.
4. Історія написання роману «Жерміналь».
5. Стил ь і мова письменника.
6. Новаторство Е.Золя.

Завдання до самостійної роботи:

1. Дослідити історію написання роману «Жерміналь».
2. Законспектувати статтю (Матюшкіна Т.П. Еміль Золя та його «новий роман» : вивчення роману Е.Золя «Кар'єра Ругонів». *Зарубіжна література в школах України*. 2007. №4. С.23—27).

Ключові слова: натуралізм, композиція, соціальна панорама, новаторство.

Література

1. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX - початку XX століття. Київ: Центр учбової літератури, 2007.
2. История зарубежной литературы к. XIX - нач. XX века / Под ред. Л.Г. Андреева. Москва : Высшая школа, 1996.
3. Матюшкіна Т.П. Еміль Золя та його «новий роман» : вивчення роману Е.Золя «Кар'єра Ругонів. *Зарубіжна література в школах України*. 2007. № 4. С. 23—27.
4. Фінчук Г.В. «Революціонер в літературі...»: Е.Золя як фундатор західноєвропейського натуралізму. *Зарубіжна література в школах України*. 2007. №4. С. 3—7.

Лекція №6--7 (4 год.)

Майстерність Мопассана-прозаїка

План

1. Формування світоглядно-естетичних позицій Мопассана.
2. Поетикальний аспект новелістики митця.
3. Специфіка романного жанру Мопассана.
4. Місце творчості Мопассана в контексті європейської літератури.

Завдання до самостійної роботи:

1. Дослідити специфіку романного жанру Мопассана.
2. Законспектувати статтю (Гладишев В.В. Епістолярна спадщина як контекст. (Гюстав Флобер про Гі де Мопассана). *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2000. № 11. С. 40—41).

Ключові слова: світоглядно-естетична позиція, поетикальний аспект, романний жанр.

Література

1. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХІХ – початку ХХ століття. Київ: Центр учбової літератури, 2007.
2. Франс А. Мопассан та французькі оповідачі. *Зарубіжна література*. 1998. № 6. С 4—6.
3. Гладишев В.В. Епістолярна спадщина як контекст (Гюстав Флобер про Гі де Мопассана) *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2000. № 11. С. 40—41.

Лекція №8

Своєрідність лірики поетів-парнасців

План

1. Формування творчого стилю Леконта де Ліля.
2. Природнича та антиклерикальна тема у ліриці Л. де Ліля.
3. Поетика лірики Т. Готьє.
4. Художнє новаторство поетів.

Завдання до самостійної роботи:

1. Вивчити напам'ять одну поезію (за вибором).

2. Законспектувати статтю (Рябовол Н. В. Символізм як напрям в українській та світовій літературі. *Наукові праці. Кам'янець-Подільський*, 2004. Вип. 3. С. 165–166).

Ключові слова: творчий стиль, атиклерикальна тема, поетика, новаторство.

Література

1. Баліна К. Асоціація як атрибут поетики символізму. *Тема*, 2001. № 2. С. 112–125.
2. Наливайко Д. Зарубіжна поезія II пол. XIX-поч. XX ст. *Анталогія зарубіжної поезії*. Київ: Дніпро, 2003.
3. Рябовол Н. В. Символізм як напрям в українській та світовій літературі. *Наукові праці. Кам'янець-Подільський*, 2004. Вип. 3. С. 165–166.

Лекція №9

Своєрідність французької поезії II пол. XIX ст.

План

1. Особливості бодлерівського дуалізму.
2. Поетика збірки Ш. Бодлера «Квіти зла».
3. Лірика П. Верлена : від парнасизму до імпресіонізму.
4. Естетичні погляди Верлена у поезії «Поетичне мистецтво».

Завдання до самостійної роботи:

1. Вивчити напам'ять одну із поезій (за вибором).
2. Дослідити естетичні погляди Верлена у поезії «Поетичне мистецтво».

Ключові слова: бодлерівський дуалізм, парнасизм, імпресіонізм.

Література

1. Артем Н. Тема поета і натовпу у вірші Ш. Бодлера «Альбатрос». *Зарубіжна література*. 2007. № 2. С. 5–7.
2. Наливайко Д. Бодлер, Верлен, Рембо, Малларме: французький символізм як зміна метамови європейської поезії. *Зарубіжна література*. 2002. № 3. 5.
4. Ніколенко О.М. Поезія французького символізму. Харків: Ранок, 2003.
5. Шервашидзе В.В. Французский символизм и авангард начала века. *Вопросы филологии*. 2003. № 1. С. 48–60.

Лекція №10

Творчість поетів-символістів

План

1. Естетичні погляди А.Рембо.
2. Своєрідність ліричного героя у ліриці Рембо.
3. Поетичний символ у творчості С Малларме.
4. Провідні мотиви лірики Малларме.

Завдання до самостійної роботи:

1. Вивчити напам'ять одну із поезій (за вибором).
2. Підготувати доповідь на тему: «Поетичний символ у творчості С. Малларме».

Ключові слова: естетичні погляди, ліричний герой, символ, мотиви лірики.

Література

1. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХІХ – початку ХХ століття. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 400 с.
2. Чандра Т. Загадка Рембо. *Зарубіжна література*. 2003. № 5. С. 11–12.
3. Набоков В. Лекції по зарубіжній літературі. Москва: Издательство «Независимая газета», 1988. 515 с.
4. Терещенко. М. Тремтіння вічного в поезії Стефана Малларме. Інтегроване заняття: література, живопис, музика. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2009. № 3. С. 15–21.

5. Практичний курс

Практичне заняття № 1

Художня своєрідність роману Г. Бічер-Стоу «Хатина дядьки Тома»

План

1. Особливості композиції роману.
2. Прийоми змалювання характерів і портретів.
3. Інтер'єр та екстер'єр у відтворенні колориту.
4. Специфіка побутової деталі у творі.

Література

1. Галеева Р. И., Хабибуллина Л. Ф., Зиннатуллина З. Р. История зарубежной литературы XIX века. Конспект лекций. Казань, 2014.
2. Гиленсон.А. История литературы США: учебное пособие. Москва: Издательский центр «Академия», 2003.
3. Ковалев Ю. В. Американский романтизм: хронология, топография, метод. *Романтические традиции американской литературы XIX века и современность*. Москва: Наука, 1982.

Практичне заняття № 2

Поетика збірки В. Вітмена «Листя трави»

План

1. Особливості поетичного стилю митця.
2. Історія створення збірки «Листя трави».
3. Композиція збірки.
4. Поетика і проблематика.
5. Урбаністичні мотиви та індустріальна тематика в ліриці поета.

Література

1. Галеева Р. И., Хабибуллина Л. Ф., Зиннатуллина З. Р. История зарубежной литературы XIX века. Конспект лекций. Казань, 2014.
2. Дем'янчук О. Г. Верлібр у контексті традиційних систем віршування. *Вісник*. 2004. №2.
3. Кадоб'янська Н. М. Зарубіжна література. Харків: ТОВ «СИЦІЯ», 2018.
4. Фёдоров А. Зарубежная литература XIX – XX веков: Эстетика и художественное творчество. Москва: Издательство МГУ, 1989. 252 с.

Практичне заняття № 3

Поетика роману Г. Флобера «Пані Боварі»

План

1. «Пані Боварі» як соціально-психологічний роман.

2. Особливості сюжетного розвитку.
3. Портрети і характери у романі.
4. Поєднання трагічного і сатиричного у зображенні Емми і Шарля Боварі.
5. Композиція та стиль роману.

Література

1. Давиденко Г. Й., Чайка О. М. Історія зарубіжної літератури ХІХ - початку ХХ століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2007.
2. Ісаєва О. О. Зарубіжна література. Київ: УОВЦ «Оріон», 2018.
3. Мішуков О. В. Світова література і культура. Херсон: Видавництво ХДУ, 2004.
4. Наливайко Д. Панорама французької прози середини ХІХ ст. *Зарубіжна література*. 2010. №28. С. 8—12.
5. Скобельская О. "Величайший "антироман" своего времени (Г. Флобер "Госпожа Бовари") *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 2002 № 8. С. 62—64.
6. Фёдоров А. Зарубежная литература ХІХ - ХХ веков: Эстетика и художественное творчество. Москва: Издательство МГУ, 1989. 252 с.
7. Фінчук Г. Любов і ненависть Гюстава Флобера: [Життєвий шлях, світоглядні та літературні позиції, творчий спадок]. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2008. № 4. С. 21—24.

Практичне заняття № 4

Новелістика Гі де Мопассана

План

1. Натуралізм у Франції і творчість Мопассана («Недільна прогулянка буржуа», «Заклад Тельє», «У лоні сім'ї», «Подруга Поля»).
2. Прийоми сатири у змалюванні персонажів новел «Нагородження орденом», «Мати потвор», «Прогулянка», «Самотність».
3. Поетика новелістики Мопассана («Ця свиня Морен», «Сестри Рондолі», «Заповіт», «Пані Парис», «Сповідь жінки», «Реванш», «Крик тривоги», «Побачення»).
4. Стильові особливості новелістики митця.

Література

1. Давиденко Г. Й., Чайка О. М. Історія зарубіжної літератури ХІХ - початку ХХ століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2007.
2. Данилин И. Ю. Жизнь и творчество Мопассана. Москва: Наука, 1988.
3. Соловцова І. Гі де Мопассан - неперевершений майстер реалістичної новели другої половини ХІХ ст. *Зарубіжна література*. 2004. № 11—12.

Практичне заняття № 5
Своєрідність романістики Мопассана

План

1. Поетика і проблематика роману Мопассана «Життя».
2. Специфіка художньої деталі у творі.
3. Функції портретування.
4. Своєрідність характеротворення.
5. Особливості художньої манери Мопассана-романіста.

Література

1. Калитина Н. Г. Очерк жизни и творчества Мопассана. Москва: Наука, 1981.
2. Ковалева Т.В. и др. История зарубежной литературы (Вторая половина XIX - начало XX века). Минск: Завигар, 1997.
3. Ревнивцеві О. В. Психологічний аналіз як засіб вивчення художнього твору (за тв. Мопассана). *Всесвітня література в навчальних закладах України*. 2003. № 12. С. 33—35.

Практичне заняття № 6
Своєрідність роману Е. Золя «Жерміналь»

План

1. Історія створення циклу романів «Ругон-Маккари».
2. Поетика і проблематика роману Золя «Жерміналь».
3. Опис шахтерського побуту в романі «Жерміналь».
4. Функції характеротворення у романі.

Література

1. Андреев Л. Г., Козлова Н. П., Косиков Г. К. История французской литературы. Москва: Высшая школа, 1987.
2. Божович В. И. Традиции и взаимодействие искусств: Франция конца 19 – начала 20 вв. М: Наука, 1987.
3. Лилеева И. Краткая летопись жизни и творчества Э. Золя. *Собр. соч.: В 26 т.* Москва, 1967. Т. 26.
4. Толмачов В. М. Натурализм. Энциклопедия литературных терминов и понятий. Москва: Наука, 2001.

Практичне заняття № 7
Поетика роману Готфріда Келлера «Зелений Генріх»

План

1. Сюжетно-композиційна своєрідність роману «Зелений Генріх».

2. Особливості діалого-монологічного мовлення.
3. Специфіка художньої деталі у романі.
4. Прийоми творення персонажів.

Література

1. Аникин Г. В. Английский роман 60-х гг. XX в. Москва: Наука, 1986.
2. Барахов В. С. Литературный портрет. Ленинград: Наука, 1985.
3. Затонський Д. В. Минуле, сучасне, майбутнє. Київ: Дніпро, 1982. 370 с.

Практичне заняття № 8

Парнасизм. Лірика Леконта де Ліля, Т. Готьє

План

1. Сюжетно-композиційна єдність зб. Леконта де Ліля «Античні вірші».
2. Своєрідність «грецьких» поезій «Єлена», «Хірон».
3. Теми і мотиви лірики Т. Готьє.
4. Поетична довершеність збірки Т. Готьє «Емалі і камеї».

Література

1. Souriau M. A. Histoire du Parnasse. Paris, 2005.
2. Mortelette Y. Parnasse. Paris, 2005.
3. Фёдоров А. Зарубежная литература XIX-XX веков: Эстетика и художественное творчество. Москва: Издательство МГУ, 1989. 252 с.
4. Ніколенко О.М. Модернізм в українській та зарубіжній поезії кінця XIX – початку XX століть. *Зарубіжна література*. 2003. № 10. С. 32–36.

Практичне заняття № 9-10

Лірика Бодлера

План

1. Теми і мотиви збірки Ш. Бодлера «Квіти зла».
2. Сюжетно-композиційна єдність збірки.
3. Поетичність художніх засобів.
4. Своєрідність ліричного героя.
5. Новаторство поета.

Література

1. Божович В. И. Традиции и взаимодействие искусств: Франция конца 19 - начала 20 вв. Москва: Наука, 1987.
2. Бузулан Г.В. Шарль Бодлер — предтеча символізму. *Всесвітня література в навчальних закладах України*. 2003. № 1. С. 34–36.

3. Кононенко Т. В. “Мятежные денди”: Шарль Бодлер. *Філософія і соціологія в контексті сучасної культури*. Дніпропетровськ, 2006. С. 147–154.
4. Наливайко Д. Шарль Бодлер і його «Квіти зла». Київ, 1999.
5. Ніколенко О.М. Модернізм в українській та зарубіжній поезії кінця ХІХ – початку ХХ століть. *Зарубіжна література*. 2003. № 10. С. 32–36.
6. Ніколенко О. М. Поезія французького символізму. Харків, 2003.
7. Тарнавська Л. Вивчення творчості Шарля Бодлер. *Зарубіжна література*. 2006. № 23. С. 7–9.

Практичне заняття № 11-12

Поетика лірики А. Рембо, С. Малларме

План

1. Своєрідність творчості А. Рембо.
2. Лірика А. Рембо: поетика і проблематика («Голосівки»).
3. Творчий доробок С. Малларме. Проблема призначення поезії та поетичного символу («Квіти», «Морський вітер», «Видіння», «Дзвонар»).
4. Мовно-стильова палітра поетів-символістів.
5. Поетикальний аспект лірики А. Рембо, С. Малларме (аналіз поезій).

Література

1. Андреев Л. Г. Феномен Рембо. Москва: Наука, 1988.
2. Зенкин С. Пророчество о культуре (творчество С. Малларме). Москва: Наука, 1995.
3. Мурашкин Е. Верлен и Рембо. Москва, 2001.
4. Ніколенко М. Л. Поезія французького символізму. Шарль Бодлер. Поль Верлен. Артюр Рембо. Харків, 2003.

6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (доповіді, реферати, презентації)

1. Композиційна єдність збірки В. Вітмена «Листя трави».
2. Поетика роману Г. Флобера «Пані Боварі».
3. Сюжетно-композиційна своєрідність епопеї Е. Золя «Ругон-Маккари».
4. Етапи еволюції натуралізму Еміля Золя.
5. Новела Гі де Мопассана «Пишка»: поетика і проблематика.
6. Роль художньої деталі у новелістиці Мопассана.
7. Символ у ліриці Поля Верлена.
8. Бодлер «Квіти зла»: композиційна своєрідність.
9. А. Рембо «П'яний корабель»: символ і поетичне слово.
10. Г. Келлер «Зелений Генріх»: поетика і проблематика.
11. Гі де Мопассан «Мати потвор»: портрети і характери.
12. Своєрідність романістики Гі де Мопассана («Життя», «Любий друг»).
13. Роль народного бунту у романі Е. Золя «Жерміналь».
14. Теофіль Готье «Кармен»: функції портретування.
15. Композиція «Голосівок» Артюра Рембо.
16. Роль митця і мистецтва у творчості Поля Верлена («Поетичне мистецтво»).
17. Специфіка образу-символу у ліриці Поля Верлена «Осіньна пісня».
18. Лірика Л. де Ліля: сюжетно-композиційна єдність.
19. Г. Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома»: поетика і проблематика.
20. Своєрідність лірики С. Малларме.
21. Художній аналіз твору Л. де Ліля «Серце Хілмара».
22. Стильова палітра творчості Артюра Рембо.

7.Завдання для самоконтролю

В.1. I. Охарактеризуйте образ Етьєна Лантьє з роману Е. Золя «Жерміналь».

II. З'ясуйте роль ліричного героя у збірці В. Вітмена «Листя трави».

III. Тести.

1. Вкажіть поетичну збірку, над якою В. Вітмен працював протягом усього життя:

- а) «Квіти зла»;
- б) «Сатурнічні поезії»;
- в) «Листя трави».

2. Структура збірки Ш. Бодлера «Квіти зла»:

- а) посвята, вступ і шість циклів;
- б) посвята і п'ять циклів;
- в) посвята і вісім циклів.

3. Дебют П. Верлена розпочався з поетичної збірки:

- а) «Сатурнічні поезії»;
- б) «Вишукані свята»;
- в) «Романси без слів».

4. Кого із героїв роману Г.-Б. Стоу «Хатина дядька Тома» називають «гуманною» людиною?

- а) містера Берда;
- б) містера Шелбі;
- в) містера Гейлі.

5. Визначте, хто за професією Шарль Боварі (за романом Г. Флобера «Пані Боварі»)?

- а) вчитель;
- б) суддя;
- в) лікар.

В. 2. I. З'ясуйте функції художньої деталі у новелі Гі де Мопассана «Пишка»

II. Визначте основні риси творчого методу Е. Золя.

III. Тести.

1. Вкажіть, який метод застосовує Г. Флобер у романі «Пані Боварі»:

- а) об'єктивний;
- б) суб'єктивний;
- в) психологічний.

2. Визначте, кому належить вислів: «Це прапор моїх почуттів, зітканий із зеленої тканини – кольору надії»:

- а) А. Фет «Ліричний пантеон»;

б) Ш. Бодлер «Квіти зла»;

в) В. Вітмен «Листя трави».

3. Програмовим віршем символізму стала поезія:

а) «Гімн красі» Бодлера;

б) «Поетичне мистецтво» Верлена;

в) «П'яний корабель» Рембо.

4. Поєднання звука і кольору простежується у поезії А. Рембо:

а) «Голосівки»;

б) «Вічність»;

в) «Відчуття».

5. Вкажіть, що подарувала перед смертю Євангеліна всім рабам родини Сен-Клер (за романом Г.-Б. Стоу «Хатина дядька Тома»):

а) золотий локон свого волосся;

б) перстень із рубіном;

в) свій одяг.

В.3. I. Визначте філософський аспект лірики А. Рембо («Голосівки», «П'яний корабель»).

II. Розкрийте поетику роману Г. Флобера «Пані Боварі».

III. Тести.

1. Кому належить вислів «Молодість – єдине багатство, яке варто берегти» (за романом О. Вайльда «Портрет Доріна Грея»):

а) Доріанові;

б) лорду Генрі;

в) Безілу Голуорду.

2. Зазначте підзаголовок роману Г. Флобера «Пані Боварі»:

а) «Буденність і свято»;

б) «Провінційні характери»;

в) «Життя за містом».

3. З'ясуйте, кому належить вислів: «Мой хозяин! А кто его поставил надо мной хозяином? Какое он имеет право распоряжаться мною? Я такой же человек, как он» (за романом Г.-Б. Стоу «Хатина дядьки Тома»):

а) Джорджу Гаррісу;

б) Томові;

в) Енді.

4. Визначте філософію, яка вплинула на формування світогляду В. Вітмена :

а) конформізм;

б) трансценденталізм;

в) позитивізм.

5. У якому вірші Ш. Бодлер оспівує красу:

- а) «Краса»;
- б) «Краса небесна»;
- в) «Гімн красі».

8. Рекомендована література

1. Андреев Л. Г., Козлова Н. П., Косиков Г. К. История французской литературы. Москва: Высшая школа, 1987. 543 с.
2. Аникин Г. В. Английский роман 60-х гг. XX в. Москва: Высшая школа, 1984. 104 с.
3. Барахов В. С. Литературный портрет. Ленинград: Наука, 1985. 312 с.
4. Божович В. И. Традиции и взаимодействие искусств: Франция конца 19 – начала 20 вв. Москва: Наука, 1987. 320 с.
5. Галеева Р. И., Хабибуллина Л. Ф., Зиннатуллина З. Р. История зарубежной литературы XIX века. Конспект лекций. Казань, 2014.
6. Гиленсон А. История литературы США: учебное пособие. Москва: Издательский центр «Академия», 2003.
7. Давиденко Г. Й., Чайка О. М. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2007.
8. Зарубежная эстетика и теория литературы XIX – XX вв. Трактаты, статьи, эссе / Под. ред. Г. К. Косикова. Москва: Издательство Московского университета, 1987. 510 с.
9. Затонський Д. В. Минуле, сучасне, майбутнє. Київ: Дніпро, 1982. 370 с.
10. Ісаєва О. О. Зарубіжна література. Київ: УОВЦ «Оріон», 2018.
11. История зарубежной литературы к. XIX – нач. XX века / Под ред. Л.Г. Андреева. Москва : Высшая школа, 2004. 559 с.
12. История литературы США. Литература середины XIX в. / Под. ред Е. А. Стеценко, Я. Н. Засурского. Москва: Наследие, 1997. 461 с.
13. Ковалев Ю. В. Американский романтизм: хронология, топография, метод. *Романтические традиции американской литературы XIX века и современность*. Ленинград: Художественная литература, 1982. 280 с.
14. Мішуков О. В. Світова література і культура. Херсон: Видавництво ХДУ, 2004. 126 с.
15. Наливайко Д. Бодлер, Верлен, Рембо, Малларме: французький символізм як зміна метамови європейської поезії. *Зарубіжна література*. 2002. № 5. С. 5–7.
16. Набоков В. Лекции по зарубежной литературе. Москва: Издательство «Независимая газета», 1988. 515 с.
17. Ніколенко О. М. Зарубіжна література. Київ : Грамота, 2018. 123 с.
18. Рябовол Н. В. Символізм як напрям в українській та світовій літературі. *Наукові праці*. Кам'янець-Подільський, 2004. Вип. 3. С. 165–166.
19. История зарубежной литературы 19 в. / Под ред. Н. А. Соловьевой. Москва: Высшая школа, 1991. 637 с.

20. Фёдоров А. А. Зарубежная литература XIX–XX веков: Эстетика и художественное творчество. Москва: Издательство МГУ, 1989. 252 с.

8.1. Допоміжна література

1. Андронік А. Від Емми до Фелісите. Герої Флобера крізь призму жанрового живопису. *Зарубіжна література*. 2001. № 35. С. 3–4.
2. Артем Н. Тема поету і натовпу у вірші Ш. Бодлера «Альбатрос». *Зарубіжна література*. 2007. № 2. С. 5–7.
3. Баліна К. Асоціація як атрибут поезики символізму. *Тема*. 2001. № 2. С. 112–125.
4. Бузулан Г.В. Шарль Бодлер — предтеча символізму. *Зарубіжна література*. 2003. № 1. С. 34–36.
5. Голуб О.Б. Здрастуй, Вітмене зеленобровий... *Зарубіжна література*. 2003. № 12. С. 10–12.
6. Гладішев В.В. Епістолярна спадщина як контекст (Гюстав Флобер про Гі де Мопассана). *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2000. № 11. С. 40–41.
7. Дем'янчук О. Г. Верлібр у контексті традиційних систем віршування. *Вісник*. 2004. № 2. С. 19–23.
8. Дуброва О. В. Архетипи природи в поезії В. Вітмена та Б. І. Антонича. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. Київ, 2006. Вип. 11. С. 24–29.
9. Ключ до хатини дядька Тома. Історія написання книги Бічер-Стоу "Хижина дяди Тома". Американська література. *Шкільна бібліотека*. 2014. № 8. С. 39–40.
10. Кононенко Т. В. “Мятежные денди”: Шарль Бодлер. *Філософія і соціологія в контексті сучасної культури*. Дніпропетровськ, 2006. С. 144–154 с.
11. Лилеева И. Краткая летопись жизни и творчества Э. Золя Золя Э. *Собр. соч.: В 26 т.* М., 1967. Т. 26. 215 с.
12. Матюшкіна Т.П. Еміль Золя та його «новий роман» : вивчення роману Е.Золя «Кар'єра Ругонів». *Зарубіжна література в школах України*. 2007. № 4. С. 23–27.
13. Мацапура В.І. Поезія Вітмена. *Зарубіжна література*. 1996. № 6. С. 12–15.
14. Наливайко Д. Панорама французької прози середини XIX ст. *Зарубіжна література*. 2010. № 28. С. 8–12.
15. Ніколенко О.М. Модернізм в українській та зарубіжній поезії кінця XIX – початку XX століть. *Зарубіжна література* 2003. № 10. С. 32–36.

16. Скобельская О. "Величайший "антироман" своего времени (Г. Флобер "Госпожа Бовари"). *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 2002. № 8. С. 62—64.
17. Соловцова І. Гі де Мопассан – неперевершений майстер реалістичної новели другої половини ХІХ ст. *Зарубіжна література*. 2004. № 11. С. 8—9.
18. Султанов Ю.І. Гюстав Флобер. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2000. № 11. С. 35—40.
19. Тарнавська Л. Вивчення творчості Шарля Бодлера. *Зарубіжна література*. 2006. № 23. С. 7—9.
20. Терещенко М. Тремтіння вічного в поезії Стефана Малларме. Інтегроване заняття: література, живопис, музика. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2009. № 3. С. 15—21.
21. Фінчук Г. Любов і ненависть Гюстава Флобера: [Життєвий шлях, світоглядні та літературні позиції, творчий спадок]. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2008. № 4. С. 21—24.
22. Фінчук Г.В. Революціонер в літературі: Е.Золя як фундатор західноєвропейського натуралізму. *Зарубіжна література в школах України*. 2007. № 4. С. 23—27.
23. Чандра Т. Загадка Рембо. *Зарубіжна література*. 2003. № 5. С. 11—12.
24. Шервашидзе В.В. Французский символизм и авангард начала века. *Вопросы филологии*. 2003. № 1. С. 48—60.
25. Єременко О. У полоні романтичних уявлень, або обережно: боваризм. *Всесвітня література в навчальних закладах України*. 1999. № 7. С. 42—46.
26. Souriau M. A. Histoire du Parnasse. Paris, 2005. 216 p.
27. Mortelette Y. Parnasse. Paris, 2005. 179 p.